

Löpande granskning av Umeå universitet 2012

Riksrevisionen har som ett led i den årliga revisionen av Umeå universitet 2012 bl.a. gjort en granskning av universitetets anläggningstillgångar och kostnader för lokaler.

Granskningen har resulterat i iakttagelser som Riksrevisionen vill fästa styrelsen vid Umeå universitet uppmärksamhet på i denna revisionsrapport.

Riksrevisionen önskar information senast 2013-04-26 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Sammanfattning

Riksrevisionen har vid granskningen av Umeå universitets anläggningstillgångar och kostnader för lokaler, sammanfattningsvis och i punktform gjort följande iakttagelser:

- Enligt 11§ anslagsförordningen (2011:223) ”får myndigheten betala ut bidrag från ett anslag endast om det är förenligt med anslagets ändamål och de villkor som gäller för anslaget enligt 10 §.” Vad som är förenligt med anslagets ändamål följer främst av universitetets regleringsbrev eller annat regeringsbeslut.

Enligt Riksrevisionens bedömning är Umeå universitets bidrag till finansieringen av cykel- och gångvägar belägna på landstingets och kommunens mark, inte förenligt med ändamålen med universitetets anslag.

Riksrevisionen rekommenderar Umeå universitet att snarast tillskriva regeringen och redogöra för utbetalningarna till Västerbottens läns landsting (VLL) med en begära om ett retroaktivt medgivande att få lämna bidrag till finansieringen av cykel- och gångvägarna på landstingets och kommunens mark.

- Umeå universitet redovisar utbetalningar till VLL för finansiering av cykel- och gångvägar på landstingets och kommunens mark, som en anskaffad anläggnings-tillgång till universitetet under posten förbättringsutgift på annans fastighet i universitetets balansräkning.

Enligt Riksrevisionens bedömning är utbetalningarna till VLL inte anskaffning av en anläggningstillgång som tillfaller universitetet, utan i stället ett bidrag till finansieringen av cykel- och gångvägarna.

DNR: 32-2012-0687

UMEÅ UNIVERSITET
901 87 UMEÅ

BESLUT: 2013-03-26

- Umeå universitet har av Balticgruppen design AB (Balticgruppen) erhållit en hyresrabatt på 18 miljoner kronor per år under fem år, totalt 90 miljoner kronor. Av avtalet om hyresrabatten framgår att Umeå universitet som villkor för att erhålla rabatten, bl.a. måste använda hyresrabatten för forskning och utveckling samt stödfunktioner för forskning och utveckling inom ämnesområden av betydelse för företagets kommersiella verksamhet. Vid Riksrevisionens granskning redovisades hyresrabatten från Balticgruppen inte i universitetets externa redovisning.

Genom att det finns villkor inskrivna i avtalet för att Umeå universitet ska erhålla hyresrabatten, bedömer Riksrevisionens att hyresrabatten är att betrakta som ett bidrag från Balticgruppen till universitetets forskning och utveckling. Hyresrabatten från Balticgruppen bör redovisas i resultaträkningen som intäkt av bidrag. Eventuell oförbrukade del av hyresrabatten bör inför årsredovisningen periodiseras som oförbrukade bidrag i balansräkningen. Hyrorna till Balticgruppen bör även redovisas som hyreskostnad till sitt hela belopp (brutto), dvs. före hyresrabatten.

Umeå universitet har efter granskningen ändrat redovisningen av hyresrabatten i enlighet med Riksrevisionens rekommendationer. Den tidigare redovisningen följde inte en grundläggande redovisningsprincip för statliga myndigheter och därmed inte heller god redovisningssed.

Utbetalningar till finansiering av cykel- och gångvägar

Umeås nya järnvägsstation Umeå Östra som byggdes i samband med Botniabanans tillkomst, är direkt belägen i anslutning till Norrlands universitetssjukhus och Umeå universitet. Vid Umeå Östra har ett omfattande anläggningsprojekt nyligen avslutats innehållande resecentrum, ny gata inkluderande bussterminal, cykel- och gångvägar, separat ambulansinfart samt cirkulationsplatser. Förbindelse mellan Umeå Östra och Norrlands universitetssjukhus (NUS) och Umeå universitet kallas Krutstråket eller Östra stråket.

Västerbottens läns landsting (VLL), Umeå kommun och Umeå universitet anser att det är viktigt att det finns ett tydligt gång- och cykelstråk från Umeå Östra till NUS och universitetsområdet. De tre parterna ansökte därför i landstingets namn till Tillväxtverket om medfinansiering från EU:s strukturfond för byggandet av ”KRUT-stråket”, även kallat ”Östra stråket”. Projektets totala kostnad beräknades till cirka 93 miljoner kronor. Ansökan beviljades och medfinansierade byggprojektet med cirka 43 miljoner kronor. Enligt rektors beslut om genomförandeavtal (dnr 2010/2610) finansierade Umeå kommun, Umeå universitet och VLL gemensamt resterande kostnader upp till 20

DNR: 32-2012-0687

UMEÅ UNIVERSITET
901 87 UMEÅ

BESLUT: 2013-03-26

miljoner kronor per part. Det framgår även i beslutet att ”projektet helt genomförs på landstingsmark, därest det ej rör sig om gatumark, som är kommunens ansvar”. Ansvaret för drift och underhåll regleras i särskilda avtal mellan VLL och Umeå kommun, Umeå universitet omfattas inte av detta ansvar. Avtalet slöts mellan parterna 2010 och bygget startade även samma år.

Universitetet har sedan 2010 gjort fem utbetalningar till VLL till ett sammanlagt belopp om 14 167 500 kronor. Utbetalningarna har skett utifrån uppgifter i e-mail från VLL. Av en e-mail framgår att universitetet sammanlagt kommer att betala 17 miljoner kronor till VLL för projektet.

Otillåten användning av anslagsmedel

Umeå universitets utbetalningar till VLL utgör enligt Riksrevisionens bedömning, ett bidrag till finansieringen av cykel- och gångvägarna på Östra stråket.

Enligt 11§ anslagsförordningen (2011:223) ”får myndigheten betala ut bidrag från ett anslag endast om det är förenligt med anslaget ändamål och de villkor som gäller för anslaget enligt 10 §.” Vad som är förenligt med anslaget ändamål följer främst av universitetets regleringsbrev eller annat regeringsbeslut.

Enligt Riksrevisionens bedömning är Umeå universitets bidrag till finansieringen av cykel- och gångvägar belägna på landstingets och kommunens mark, inte förenligt med ändamålen med universitetets anslag. Även om det är viktigt för Umeå universitet att det finns ett tydligt gång- och cykelstråk från Umeå Östra till universitetsområdet, är bedömningen att ansvaret för finansieringen av dessa inte åligger Umeå universitet.

Rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar Umeå universitet att snarast tillskriva regeringen och redogör för utbetalningarna till VLL med en begära om ett retroaktivt medgivande att få lämna bidrag till finansieringen av cykel- och gångvägarna på landstingets och kommunens mark.

Felaktig redovisning av förbättringsutgift på annans fastighet

Umeå universitet redovisar utbetalningarna till VLL för finansieringen av cykel- och gångvägarna på Östra stråket, belägna på landstingets och kommunens mark, som en anskaffad anläggningstillgång till universitetet under posten förbättringsutgift på annans fastighet i universitetets balansräkning.

Vad som utgör en myndighets anläggningstillgång framgår av 5 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) ”Med anläggningstillgång förstås en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav”. Vidare framgår av Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter till 5 kap. 1 § FÅB att ”En tillgång är en resurs som kontrolleras av en myndighet till följd av inträffade händelser och som förväntas ge myndigheten ekonomiska fördelar eller servicepotential i framtiden”. I ESV:s allmänna råd till 5 kap 1 § FÅB, vidareutvecklas begreppet kontroll ”Normalt sett kontrolleras en tillgång av en myndighet när den förvaltas av denna för statens räkning.”

Enligt Riksrevisionens bedömning utgör Umeå universitets utbetalningar till VLL för finansieringen av cykel- och gångvägarna på Östra stråket, inte en anskaffning av en anläggningstillgång som tillfaller universitetet. Cykel- och gångvägarna är anlagda på mark som tillhör VLL samt Umeå kommun. Enligt genomförandeaftalet omfattas Umeå universitet inte av drift- eller underhållsansvar för Östra stråket och förvaltar inte heller tillgången för statens räkning. Enligt Riksrevisionens bedömning utgör utbetalningarna till VLL i stället ett bidrag till finansieringen av cykel- och gångvägarna på Östra stråket.

Rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar Umeå universitet att redovisa utbetalningarna till VLL som lämnade bidrag i transfereringsavsnittet i resultaträkningen. Tidigare utbetalningar, som redovisas som förbättringsutgifter på annans fastighet, bör kostnadsföras som lämnade bidrag och påverka årets kapitalförändring för 2012 i transfereringsavsnittet. Eventuella lån som tagits för att finansiera förbättringsutgifterna bör återbetalas till Riksgälden. Anslagsmedel som tas i anspråk avseende innevarande års utbetalningar, i det fall medgivande erhållits från regeringen, bör redovisas som en intäkt i transfereringsavsnittet som medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag. Årets utbetalning bör redovisas som lämnade bidrag.

Erhållen hyresrabatt vid konstnärligt campus

Vid Umeå universitet finns ett konstnärligt campus där institutionerna för de konstnärliga utbildningarna är samlade. Arkitektshögskolan, designhögskolan, konsthögskolan, bildmuseet och humlab-X finns i ett gemensamt campus på Östra Strandgatan vid Umeälven.

Styrelsen för Umeå universitet fattade 2008 beslut om att utveckla området och verksamheten och även bygga om/bygga ut lokalerna. Markägare och hyresvärd för det konstnärliga campusområdet är Balticgruppen som även förvaltar andra fastigheter som

DNR: 32-2012-0687

UMEÅ UNIVERSITET
901 87 UMEÅ

BESLUT: 2013-03-26

universitetet hyr. De nya lokalerna på Östra Strandgatan i Umeå har färdigställts i etapper från 2008 fram till 2012.

Den 19 augusti 2010 tecknades ett avtal om en hyresrabatt mellan Balticgruppen och Umeå universitet avseende lokalerna på Östra Strandgatan. Av avtalet framgår att Umeå universitet under åren 2012 - 2016 får en hyresrabatt från Balticgruppen som totalt uppgår till 90 miljoner kronor, 18 miljoner kronor per år vilket motsvarar halva årshyran. Betalningen av hyresrabatten görs genom att Balticgruppen avstår från betalning enligt hyresavtalet för vart och ett av åren under hyresrabatttiden.

Av hyresrabattavtalet framgår under punkt 2.1, att det finns villkor som universitetet måste uppfylla för att erhålla rabatten;

”Hyresrabatten måste av Universitetet användas för forskning och utveckling, samt stödfunktioner för forskning och utveckling, inom ämnesområden av betydelse för Företagets kommersiella verksamhet samt för ... ”

”För det fall universitetet använder Hyresrabatten på annat sätt än som ovan anges skall den del av Hyresrabatten som inte använts i enlighet med detta avtal omedelbart återbetalas till Företaget.”

Institutionerna som är belägna på konstnärligt campus, betalar full internhyra till lokalförsörjningen vid universitetet. Lokalförsörjningen får därmed ett överskott på 18 miljoner kronor per år genom att hyran som faktureras av Balticgruppen är reducerad med ett belopp motsvarande hyresrabatten. Överskottet av hyrespengarna förs över till ett projekt under den centrala förvaltningen. Från centrala förvaltningen fördelas överskottet/medlen till de olika projekt som har beviljats medel för forskning i det syfte som anges i hyresrabattavtalet.

Vid Riksrevisionens granskning redovisades inte den från Balticgruppen erhållna hyresrabatten i universitetets externa redovisning t.ex. som intäkt av bidrag eller oförbrukade bidrag.

Felaktig redovisning av hyresrabatten

Av 2 kap. 5 § FÅB framgår att årsredovisningen bl.a. ska upprättas i enlighet med god redovisningssed. En grundläggande redovisningsprincip för statliga myndigheter enligt 2 kap 7 § 1 st. 6 p FÅB, är att ”Tillgångar och skulder får inte kvittas mot varandra. Inte heller får intäkter och kostnader kvittas mot varandra.”

DNR: 32-2012-0687

UMEÅ UNIVERSITET
901 87 UMEÅ

BESLUT: 2013-03-26

Vidare framgår av 2 kap. 6 § FÅB ”Årsredovisningens delar skall upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.”

Mot bakgrund av att det finns villkor inskrivna i avtalet för att Umeå universitet ska erhålla hyresrabatten, bedömer Riksrevisionen att hyresrabatten bör redovisas som intäkt av bidrag från Balticgruppen till universitets forskning och utveckling i den externa redovisningen.

Genom att kvitta hyresrabatten (intäkt av bidrag) från Balticgruppen mot lokalhyran (en lokalkostnad), anser Riksrevisionen att Umeå universitetet inte följer en grundläggande redovisningsprincip för statliga myndigheter och därmed inte heller god redovisningssed.

Riksrevisionen rekommenderade vid granskningen Umeå universitet att redovisa hyresrabatten från Balticgruppen i resultaträkningen som intäkt av bidrag och att eventuell oförbrukad del av hyresrabatten skulle periodiseras inför årsredovisningen som oförbrukade bidrag i balansräkningen. Vidare rekommenderades att hyrorna till Balticgruppen redovisas som hyreskostnad till sitt hela belopp (brutto), dvs. före hyresrabatten.

Umeå universitet har efter granskningen ändrat redovisningen av hyresrabatten helt i enlighet med Riksrevisionens rekommendationer ovan.

Ansvarig revisor Claes Backman har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Maria Kling har varit föredragande

Claes Backman

Maria Kling

Kopia för kännedom:

Regeringen
Utbildningsdepartementet
Finansdepartementet, budgetavdelningen